

[Transcript] Dagens Eko / Hotet om storkrig - så smugglar Iran vapen till Israels fiender

Katja, det varnas för att konflikten mellan Israel och Hamas kan växa till en större konflikt.

Vad är det man oroar sig för då?

Ränslan handlar om att Iran också ska gå in och inte bara Iran, utan också alla Iran-allierer som till exempel libanesiska hejsbollar.

Och de här grupperna har fått mängder av vapen från Iran.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin.

Idag, hotet om ett stor krig, så smugglar Iran vapen till israels fiender.

Iran, se alle Hamas!

Det är den 25 oktober i år.

Den israeliska arméns talesman Daniel Haggary står i grön uniform framför två israeliska flaggor.

Han tittar rakt in i kameran och anklagar Iran för att ha hjälpt Hamas inför attacken mot isrä.

KSF, JEDA TECHNOLOGI

Iran har gett om träning, vapen, pengar och teknologi, säger den israeliska talespersonen.

Men fortsatt trän. Det handlar inte bara om Hamas.

Iran har kurider över hela regionen.

A proxy, kefiche me chounim al-yde Iran, boalim, mi Iraq.

Proxy-krigare som opererar från Irak, Yemen och Libanon.

Men de får sina order från Iran, säger han.

Och vid gränsen mellan isrä och Libanon har en iran stöda med lisen Hisbollah redan börjat skjuta raketer mot isrä, som isrä besvarar.

Det är en möjlighet på en annan framtid mot islamisk militant.

Och det kan dra in andra landar. Det blir en devastation för hela regionen.

Gäst är Katja Magnusson, reporter och producent på Ekot.

Och jag Katja, om vi ska förstå vad det är Iran egentligen håller på med här runt isrä.

Vad behöver man först veta om historien och vilken roll Iran har i den här regionen?

Vi måste nog börja 1979 året för den islamiska revolutionen i Iran.

Då störtas Shahen, som har styrt det här landet tidigare och i stället tar kihitiska muslimska ledare över.

Iran vändes i bort från USA och bör söka nya allianser i regionen.

Men sen, om man vill titta på det vi ser idag med Iran-vapen, det börjar under tiden när det är ett krig mellan Iran och Irak på 80-talet.

Då inser Iran att de inte har robotförsvar. De har inte tillräckligt robotförsvar.

Och då börjar de egentligen resan mot att ta fram egna robotar och att också försöka sprita dem.

Och det här med robotar och robotförsvar ska jag känna inte min starka sida. Vad innebär det egentligen?

Det är faktiskt inte mitt expertområde heller, men jag har pratat med Arun Lund, som är analytiker på Totalförsvarets forskningsinstitut FOI.

Och han har precis nu skrivit en rapport som handlar om hur Iran har försett sina allierade med det som kallas för balistiska robotar. Och han förklarar för mig hur en sådan där robot fungerar.

Tänker den raketet? Tänker den stor motordningsprängande på toppen som flyger rätt upp i luften, upp i atmosfären och sen ner med en förfärlig kraft och fart.

De kan nå vad det är långt. Det ligger namnet balistisk banan,

det vill säga att den följer, den faller ner där den är inställd för att landa.

Och de kommer väldigt fort. Var det mer svåra att försvara sig mot?

Ja, jag är inte säker på att det är riktigt förstående, men det handlar om precision här.

Man vill träffa mål och kan göra det mer exakt.

Ja, om man ska försöka förklara det extremt enkelt, så går en balistisk robot dels längre.

Och framförallt så kan den styras till skillnad mot en raket som skjuts iväg och kan landa lite var som helst.

Och en balistisk robot kan också ställa sig in så att den når ett särskilt mål, som till exempel en flygplats, ett kärnkraftväg, någonting som är strategiskt att slå till mot.

Okej, så Iran bestämmer sig alltså då i det här läget för att bli bäst i mellanösten på sådana här balistiska robotar. Lyckas de i det då?

Ja, då lyckas i alla fall ta fram väldigt många.

Och precis som den här typen av staten brukar göra så skryter de också med de här robotarna.

De sprider propagandafilm, lite som sådana man brukar se från Nordkorea.

Det är ett stort mål och så ser man hur den här roboten riktas och skjuts iväg.

Sen kommer det någon officiell person och säger att den här kan nå väldigt långt.

Den kan få förödande konsekvenser, den kan slå långt utanför Iran.

Ja, och det låter ju läskigt.

Inte minst då för de som upplever sig som iransfiender.

Är det syftet här att skrämmas på något sätt?

Syftet är ju att avskräcka iransfiender och då kanske framför allt ärkefienden israel.

Och de här robotarna får också krigiska namn och skrämmande namn.

Till exempel saker som refererar till ali inom kia, islam eller slag inom islam.

Eller de kan också heta till exempel burkan som betyder vulkan, så att de då ska skrämmas.

Men det är inte bara i avskräckning utan det är också så att man faktiskt haft ett system för att sprida de här robotarna till Irans allierade och till andra väpnade grupper som finns runtom i mellanösten.

Det handlar om kia miliser i Irak som var väldigt aktiva till exempel i kriget mot IS.

Och det handlar om hot i rebellerna i Yemen.

Alla av de här har olika kopplingar till kia islam men så handlar det också om Hamas i Gaza, som är en sunni-muslimsgrupp.

Och då när man sprider till de här så smugglar man vapnen på olika avancerade vägar och skickar dem med flygplan eller med båt.

Det finns olika vägar för att nå alla de här grupperna med de här vapnen.

Så om vi ska se närmare på det då?

Hur iran lyckas få fram de här vapnen till sina allierade närmre isräel?

Hur går det till?

Om man tittar på den grupp som kanske finns allra närmast, nämligen libanesiska hisbolla, där har man kunnat smugglar genom Syrien och sen vidare till libanondens landvägen till exempel.

Men det talas också om att man har flugit in komponenter till exempel till Biruts flygplats så att man kan få in vissa delar dit.

Och hisbollar då? Vilka är dem?

Ja, hisbollar betyder Guts parti.

Det är en grupp som bildades med stöd av Iran på 1980-talet

och det växte fram som en motståndsrörelse mot isrälsokupation av södra libanon på 1980-talet.

Och de har redan från första början varit inflyerade och fått stöd, logistik och vapen från Iran. De anses vara väldigt effektiva, mer effektiva än den libanesiska armen.

Och när man till exempel är på massmöten med hisbollar, då slår man av att det kommer mämni, walkie talkies.

De är otroligt välorganiserade, de har koll i de områden där de styr.

Om man åker dit och gör en intervju utan tillstånd, då kommer alltid någon kille på måped som har full koll på att du inte borde vara där.

Det här har du upplevt.

Det här har jag varit med om.

Och de har ju stridit mot isräld förut flera gånger.

Den senaste stora konfrontationen var år 2006 och då lovade isräld att utradiera hisbollar.

Men istället så har hisbollar och sin sida beskrivit det som en sorts seger då de under en längre tid som de då beskriver det upplevade kunde göra motstånd mot isräld.

Och det vi har sett efteråt är ju att hisbollar blev inte uttraderade, utan de har snarare kunnat stärka sin vapen national också med hjälp av Iran.

Det som har hänt de senaste åren är ju att Iran har smugglat till exempel såna här balistiska robotar till hisbollar.

Och Iran och hisbollar har samarbetat under hela inbödeskriget i Syrien, vilket har stärkt de här banden ytterligare.

Och hisbollar har också fått träning eftersom de har deltagit istriderna tillsammans med Iran och Iranske revolutionsgadet på plats i Syrien.

Och det som har hänt de senaste åren är ju att när de här vapen har smugglats så har man också fått stöd till exempel av Ryssland, som är då allierad med den syriska regimen.

De har hjälpt till att bevaka de här transportererna när de har kommit sjövägen.

Men det hisbollar själva skryter med och som de har skruttit med de senaste åren är att de också har blivit allt duktigare på att tillverka den här typen av vapen själva, att de har egna fabriker.

Så det är någon slags hemmabyggen där då?

Ja, det kan vara så, säger till exempel den här rapporten från Totalförsvarets forskningsinstitut, att de kan bygga så mycket så att de kanske bara behöver någon komponent från Iran som kanske kan fraktas till exempel i en vanlig resväska och läggas till.

Just den här förmågan att bygga ihop eller bygga upp och konstruera och designa grejer lokalt i något som Iran har satsat mycket på på senare tid, just eftersom smugglingen är ganska svår och resurskrävande.

Okej, så det är alltså om hisbollar och hur de förses med avancerade iranska vapen,

men de här andra iranstöda grupperna då som du nämnde går det till på liknande sätt där.

Ja, det tror man, till exempel när det gäller Irak, där tror man att då beväpnade kia miliser har fått vapen och komponenter som har fräktats direkt över gränsen eftersom Iran och Irak har ju en gräns med varandra.

Och de här miliserna har också visat att de kan använda olika typer av vapen och de har avlastat dem till exempel mot amerikanska baser när det har varit saker som de har varit missnöjda med i Irak. Och sen när det gäller Yemen, där hot i Rebellerna är allgerade Iran, där har vapen framför allt forsklats sjövägen enligt Iranund. Ganska sofistikerat här också, man lastar om på olika ställen utanför Somalia, Gebotik, Korea, Moria, Öarna, utanför Oman. Det verkar för komma smuggling också, genom Oman, att man lastar om bord där och som tar sig över gränsen på olika vis, utan Oman ska myndigheters medverkan. Och den grupp som det ju pratas mest om nu, Hamas, som utfört de här terrorattentaten mot Israel och nu i krig med Israel och Gaza. Hur ser det ut där när det gäller vapen från Iran? Där verkar det lite mer osäkert om de har fått de här mer avancerade balistiska robotarna. För det är ganska svårt att smugla saker in i Gaza. Det sker via tunneler till exempel från Sina i Egypten. Det kanske är liten skala från havet, men de brukar Israel ofta stoppa det. Hamas är nog den grupp där man kanske inte är säker på att de har den här typen av vapen, men däremot så får de stöd och logistik. Det spekuleras om att de kanske också får träning i hur de skulle kunna bygga om och konvertera enklare rakete till någonting som skulle kunna nå längre och vara mer avancerat. Finns det tecken då på att också de här andra grupperna som blivit understöd av Iran skulle kunna ge sig in och bli inblandade i den här konflikten som just nu är mellan Israel och Hamas? Ja, det har redan börjat komma sådana tecken. Till exempel från Yemen så har robotar avfyrats och man tror att de kanske var på väg mot Israel. Och det fick amerikanska ölogsfartyg som var i det här området att faktiskt skjuta ner de här robotarna. Och dessutom så har de här gemelisen i Irak också börjat att attackera amerikanska baser. Som ju ses som en sorts vanning till USA, som också allgerar en misställ. Och bara så jag förstår här, Iran förser då de här olika grupperna i regionen med vapen, delvis i det fördolda genom smuggling

som du beskriver.

Men vad säger Iran öppet nu om möjligheten att alla de här vapen faktiskt kan vändas mot Israel?

Ja, Iran har ju på sätt och vis hotat Israel för att ta det här kriget längre för att utvidga konflikten i Gaza, till exempel genom en större markinvasion. Irans utrikesminister höll en presskonferens i Beirut i Liban

och då sa han att våra allerede grupper har fingret på avtryckaren.

Men Israel då, för de måste ju veta att den här upprustningen sker runt omkring dem. Alltså gör dem någonting för att försöka stoppa det.

Det vi har sett de senaste åren är bombningar på olika platser, till exempel Syrien.

Där har man sett bombning vid en gränsövergång mellan Syrien och Irak.

Det har också varit flera bombningar av flygplatser.

Bara de senaste dagen också så har flygplatsen i husdagen Damascus och Aleppo flygbombats.

Men det är inte alltid så att Israel har sagt att det var vi som låg bakom de här bombningarna.

Det man tror är att vapen kan förvara sig där och att det kan vara platser där det finns lagring till exempel av vapen eller att de mellanlagras där när de är på väg någon annanstans, som till exempel till Liban och till Hezbollah.

När FN Säkerhetsråd samlas i New York för att diskutera den nyligen uppblåsta kriget mellan Israel och Hamas så har USAs utrikesminister Anthony Blinken också ett budskap att framföra till Iran.

Om Iran eller det salierade angriper amerikansk personal någonstans så kommer vi att svara med kraft fortsätter Anthony Blinken.

Ja Katja, hur ska man tolka det här alltså att USA kommer med varningar på det här sättet till Iran nu?

Ja Katja, hur ska man tolka det här alltså att USA kommer med

varningar på det här sättet till Iran nu?
Det är ju ett väldigt högt tomläge nu
från USA-sida men också från Iran-sida
där man då hotar med och har fingrat på avtryckaren.
Egentligen så tror nog ingen
att någon av de här sidorna
skulle vilja ha ett större krig
och en större konflikt så det är väl där
man på något sätt genom de här hårda orden
försöker förhindra.
Men om det nu är så att ingen verkar
vilja ha det här kriget som sprider sig
varför finns det ändå oron
för att det kan bli så?
Det finns ju en risk
att någon gör ett misstag
att någon av sidorna gör något
som den andra inte har räknat med
och det ställer som alla kollar på nu
är ju gränsen mellan Israel och Libanon.
Det har varit en ganska lugn gräns de senaste åren
men nu är det mer spänt än på länge
de avfyrrar raketerna mot
förändra artilleribeskjutning
och där finns ju en rädsla
att någon av praterna gör något
som den andra tolkar som en signal
att det stora anfallet är på gång
och att man då skulle gå in
med full kraft den ena eller den andra sidan.
Och in i det israeliska medier
så skulle till exempel Hezbollah
i händelsen av en större konflikt
kunna avfyra 6 000 raketer
under ett första dygn
vilket ju skulle få förödande konsekvenser
men så klart att de Hezbollah
också skulle kunna använda
sig av den här typen av balistiska robotar
som mer kan styras och kan nå längre
då det är mycket större ytor
i Israel som kan nås.
Då finns det ingen plats i Israel som är säker.
Då spekuleras det till exempel om

Bengorion flygplatsen
eller de stora städerna i Israel
och det har också varit spekulationer nu
om att just på grund av den här rädslan
så finns det krafter i den israeliska regeringen
där till och med talat som försvarsminister
så skulle vilja att man slå till mot Hezbollah först
för att de ser som en mycket starkare
och mycket farligare kraft
än här mass när det gäller vapen
förmåga och stridsförmåga
och att man inte har gjort det
handlar kanske också om den här rädslan
för att om man skulle slå till
med stor kraft mot Hezbollah
då skulle man också dra in flera virans
andra allierade.

Det är nog inte så många som ser framför sig
att Iran till exempel skulle vara direkt
inblandad och skjuta mot Israel
utan det det handlar om
de här allierade väpnade grupperna
som skulle kunna till exempel
av fyra robotar från Irak mot Israel
eller från Yemen mot Israel
men också att man skulle kunna
attakera andra som man har mycket närmare
och det är ju Israels allierade USA
det har vi redan lite sett
med de här militärbaserna som har attackerats
men om man då skulle också
se amerikaner som legitima mål
över hela regionen
då är det en helt annan kalkyl
och det här är också de här allierade gruppernas
och plan. De är vana
i den här miljön.
Men i ett sådant här värsta
scenario
som jag alltid har berättat Katja
om hur Iran försett
signalierade med olika vapen
runt om i regionen
vem skulle vara starkast i en sån här

strid om den sprider sig?
Jag tror att alla bedömer är ganska
säkra på att Israel och USA
har en mycket starkare kapacitet
rent militärt
med de vapen som de har
men det som är farågan
om det skulle bli ett utvidgat krig
det är ju att Iran skulle kunna orsaka skada
på många fler platser
och sen det som gör kalkylerna
extra svårare är ju att
ingen riktigt vet
hur nära är Iran idag
till exempel har ett kärnvapen
de flesta bedömare tror väl att de
inte är där än
men de vet inte heller
riktigt hur långt det i så fall skulle
vara kvar
men det finns ju någonstans där i
bakhuvudet
och en som tanke gör ju att man
också måste fundera på helt andra
scenarier
andra saker som skulle kunna hända
om den här konflikten växer
Tack så mycket Katja
Tack
Programledare var Robin Olin
Gäst Katja Magnusson
Vi hörde också Aaron Lund
analytiker på Totalförsvarets
institut
och producent var Karl Kadhammer